

Trening przed klasówką

Liceum/technikum

Literatura: praca z tekstem - Arystoteles "Poetyka" (fragmenty)

"Budzenie litości i trwogi"

Litość i trwogę może więc wzbudzić albo oprawa sceniczna, albo też - co jest rzeczą doskonalszą i świadectwem wyższego talentu poetyckiego - mogą być one wynikiem samego układu zdarzeń. Fabuła dramatyczna powinna być bowiem tak ułożona, aby - nawet nie oglądając sztuki w teatrze - słuchacz odczuwał trwogę i litość, w wyniku samego rozwoju zdarzeń. Takich właśnie uczuć doznajemy przy słuchaniu fabuły dramatycznej "Edypa". Skoro więc poeta poprzez naśladowcze przedstawienie ma sprawić przyjemność płynącą z przeżycia litości i trwogi, jest rzeczą oczywistą, że to przeżycie musi wynikać z układu zdarzeń. Spróbujmy zatem określić, jakie zdarzenia są zdolne obudzić w nas przerażenie, a jakie - wzruszenie. Tego rodzaju akcja musi z natury rzeczy rozgrywać się między osobami bardzo sobie bliskimi, bądź wrogami lub też między osobami, których nie łączy ani przyjaźń, ani wrogość. Jeśli więc wróg wystąpi przeciw wrogowi, to ani sam jego czyn, ani też zamiar wykonania tego czynu nie wzbudzi litości, lecz może ją wzbudzić cierpienie. Nie wzbudzą jej też czyny ludzi obojętnych. Kiedy natomiast bolesne zdarzenia są spowodowane przez osoby sobie bliskie i np. brat zabija lub zamierza zabić brata, syn ojca, matka syna, czy też syn matkę, albo popełnia się inny tego rodzaju czyn, są to sytuacje, których należy poszukiwać dla tragedii.

"Cechy bohatera tragicznego"

Co się tyczy charakterów; trzeba mieć na uwadze cztery sprawy. Po pierwsze to, że przede wszystkim muszą być szlachetne. A jak uprzednio powiedziałem, charakter mogą wyrażać tylko takie słowa lub czyny, które wskazują wyraźnie na kierunek postępowania, jeśli na szlachetny, to i charakter szlachetny.

Druga sprawa to stosowność. Cechą charakteru może być np. męstwo, ale przecież nie jest stosowne dla kobiety być mężną lub uczoną. Trzecia natomiast to podobieństwo. Czwartą sprawą, którą trzeba mieć na uwadze, jest konsekwencja. Bo jeśli nawet postać jest niekonsekwentna i takim została obdarzona charakterem, to musi już być niekonsekwentna konsekwentnie.

Zadanie 1

Które elementy tragedii powinny wywoływać litość i trwogę?

- A. oprawa sceniczna.
- B. układ zdarzeń.
- C. przykłady zawarte w punkcie A i B.

Zadanie 2

Emocje u odbiorcy mogą wywołać wydarzenia rozgrywające się pomiędzy

- A. osobami bliskimi.

- B. osobami, których nie łączą żadne więzy.
- C. osobami wrogo do siebie nastawionymi.

Zadanie 3

Wskaż punkt zawierający kolejność przeżywanych przez odbiorcę emocji.

- A. litość, oczyszczenie, wzruszenie.
- B. wzruszenie, litość, oczyszczenie.
- C. oczyszczenie, litość, wzruszenie.

Zadanie 4

Do wyrazu 'szlachetny' dopisz taki rzeczownik, aby utworzyć wyrażenie.

.....

Zadanie 5

Objasnij, na czym polega 'niekonsekwentna konsekwentność' w działaniach bohaterów.

.....

Zadanie 6

'Zasada decorum' polegała na

- A. upiększaniu gatunku literackiego.
- B. hierarchizowaniu gatunku literackiego.
- C. łączeniu cech charakterystycznych dla różnych gatunków literackich.

Zadanie 7

Wskaż punkt zawierający 'zasady decorum' charakterystyczne dla tragedii.

- A. ranga społeczna bohatera, ważny temat, niski styl.
- B. prozaiczny temat, wysoki styl, ranga społeczna bohatera.
- C. wysoki styl, ważny temat, ranga społeczna bohatera.

Zadanie 8

W kontekście powyższego tekstu słowo 'poetyka' oznacza

- A. zbiór reguł i zasad, według których powinno się tworzyć konkretne gatunki literackie.
- B. natchnienie poetyckie.
- C. zbiór środków stylistycznych w konkretnym utworze.

Zadanie 9

W tytule 'Budzenie litości i trwogi' kolejno występują

- A. rzeczownik, rzeczownik, przyimek, rzeczownik.
- B. rzeczownik, rzeczownik, spójnik, rzeczownik.

C. imiesłów przymiotnikowy, rzeczownik, spójnik, rzeczownik.

Zadanie 10

W powyższym tekście dominuje funkcja

A. informacyjna.

B. ekspresywna.

C. impresywna.

ODPOWIEDZI DO ZADAŃ

Zadanie 1

C

Zadanie 2

A

Zadanie 3

B

Zadanie 4

Przykłady: szlachetny gest, szlachetny bohater, szlachetny kamień, szlachetny gaz

Zadanie 5

Przykładowa odpowiedź: Jeśli bohater utworu jest w swoich działaniach niekonsekwentny, to musi taki pozostać. Jego zachowanie nie może się zmienić.

Zadanie 6

B

Zadanie 7

C

Zadanie 8

A

Zadanie 9

B

Zadanie 10

A